

ઈસ્લામ અને ઈમાન

હજરત જિબ્રિલ عَلَيْهِ السَّلَامُ એ રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ને ઈસ્લામ વિશે પૂછ્યું, તો આપ عَلَيْهِ السَّلَامُ એ ફરમાવ્યું : “‘ઈસ્લામ એ છે કે તું સાક્ષી આપે કે અલ્લાહ સિવાય કોઈ ઉપાસ્ય નથી અને મુહભૂદ અલ્લાહના રસૂલ (ઈશદૂત) છે, નમાજની સ્થાપના કરે અને ઝકાત (અનિવાર્ય ધર્મ-દાન) આપે, રમજાનના રોજા (ઉપવાસ) રાખે અને જો સમર્થ હોય તો હજજ કરે.’’ પછી હજરત જિબ્રિલ عَلَيْهِ السَّلَامُ એ પૂછ્યું કે ઈમાન શું છે ? આપ عَلَيْهِ السَّلَامُ એ જવાબ આપ્યો કે, “‘તું ઈમાન લાવે અલ્લાહ પર, તેના ફરિશ્તાઓ પર, તેના ગ્રંથો પર, તેના રસૂલો પર, આખિરત (પરલોક)ના દિવસ પર અને ભાગ્ય પર.’’ (મુસ્લિમ)

سَأَلَ جَبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - عَنِ الْإِسْلَامِ فَقَالَ: «إِنَّ الْإِسْلَامَ أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَتَقِيمَ الصَّلَاةَ، وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ، وَتَصُومَ رَمَضَانَ، وَتَحْجُجَ الْبَيْتَ إِنْ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا، قَالَ: صَدَقْتَ، قَالَ: فَعَجِبْنَا لَهُ يَسْأَلُهُ، وَيُصَدِّقُهُ، قَالَ: فَلَاحْبَرْنِي عَنِ الْإِيمَانِ، قَالَ: أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ، وَمَلَائِكَتِهِ، وَكُتُبِهِ، وَرُسُلِهِ، وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَتُؤْمِنَ بِالْفَقْرِ حَيْرَهُ وَشَرَهُ»

એ જ પ્રમાણે જ્યારે અંદે કેસ કબીલાનું પ્રતિનિધિ-મંડળ મદ્દીના આવ્યું, તો અલ્લાહના રસૂલ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ એ તેમનું અભિવાદન કર્યું અને ઈમાનનું આમંત્રણ આપ્યું અને તેમને પૂછ્યું :

«أَتَئْرُونَ مَا الْإِيمَانُ بِاللَّهِ وَحْدَهُ» قَالُوا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ، وَإِقَامُ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ، وَصِيَامُ رَمَضَانَ، وَأَنْ تُعْطُوا مِنَ الْمُغْنِمِ الْخَمْسَ»

“શું તમે જાણો છો કે અલ્લાહ પર ઈમાનથી શું તાત્પર્ય છે ?” તેમણે જવાબ આપ્યો : “‘અલ્લાહ અને તેના રસૂલ વધારે સારું જાણો છે.’’ આપ عَلَيْهِ السَّلَامُ એ ફરમાવ્યું : “એ વાતની સાક્ષી કે અલ્લાહ સિવાય કોઈ ઉપાસ્ય નથી અને મુહભૂદ અલ્લાહના રસૂલ છે, નમાજની સ્થાપના કરવી, ઝકાત આપવી, રમજાનના રોજા રાખવા અને માલે-ગાનીમત (યુદ્ધ-પશ્વાત્ર મળેલ માલ-સામાન)માંથી પાંચમો ભાગ અદા કરવો. (મુતાફિક અલયહિ) આ હદ્દિસે-પાકમાં રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ એ ઈમાનને ઈસ્લામના સંદર્ભથી સમજાવેલ છે. અર્થાત્ જ્યારે ઈસ્લામને ઈમાની સાથે સમજાવવામાં આવે, તો ઈસ્લામથી તાત્પર્ય બાબ્ય ઈબાદતો (ઉપાસનાની વિધિઓ) જેમ કે - નમાજ, રોજા, ઝકાત અને હજજ હોય છે, અને ઈમાનથી તાત્પર્ય અલ્લાહ પર હદ્યપૂર્વકનો વિશ્વાસ, ઉપરાંત તેના ફરિશ્તાઓ, ગ્રંથો, રસૂલો (ઈશદૂતો) વગેરે પર વિશ્વાસ હોય છે. જ્યાં કેવળ ઈમાનનો ઉલ્લેખ થાય છે, ત્યાં જાણો કે તેમાં ઈસ્લામ આપોઆપ સામેલ હોય છે. એ જ પ્રમાણે જ્યારે માત્ર ઈસ્લામનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવે છે, ત્યાં ઈમાનને પણ સામેલ સમજવામાં આવે છે; જેમ કે કુર્અનમાં અલ્લાહનો આ ઈરશાદ છે –

﴿فَأَخْرَجْنَا مِنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴾٢٥﴿فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴾٢٦﴾ الذاريات: ٣٥ - ٣٦

અનુવાદ : “બસ, જેટલા ઈમાનવાળા હતા અમે તેમને બહાર કાઢી લીધા અને ત્યાં મુસલમાનોનું કેવળ એક જ ઘર જોયું.” (સૂર: ઝારિયાત, આ. ૩૫-૩૬)

www.uzainfalahi.com